

Bijlage 2 bij brief 355051-119080-HLZ

Transitieplan Wmo 2015

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Inleiding	3
1.1 Wmo 2015	3
1.2 Transitieperiode	4
2 Randvoorwaarden	7
2.1 Wet- en regelgeving	7
2.2 Financiële kaders en verdeelmodel	8
2.3 Overgangstraject AWBZ - Wmo 2015	10
2.4 Klantervaringsonderzoek	11
2.5 Kwaliteitsstandaarden	12
2.6 Informatievoorziening	13
2.7 Persoonsgebonden budget (pgb)	15
2.8 Eigen bijdrage	16
2.9 Hulp bij het huishouden	17
2.10 Beschermd wonen en inloop functie GGZ	18
2.11 Decentralisatie middelen cliëntondersteuning	20
2.12 Landelijke inkoopafspraken <i>Verantwoordelijken: VNG, VWS, TransitieBureau Wmo</i>	20
<i>Doventolkzorg in de leefsituatie</i>	21
2.13 Hulp op afstand	22
3 Transformatieagenda Wmo	23
3.1 Organisatie van de ondersteuning	23
3.2 Ondersteuning	24
Bijlage I: projecten van koepels van aanbieders en programma 'Aandacht voor Iedereen'	30
1. Programma 'Aandacht voor Iedereen'	30
2. Projecten koepels van aanbieders	31

1 Inleiding

Voor mensen verandert het nodige als per 1 januari 2015 verantwoordelijkheden in het veld van zorg en ondersteuning bij gemeenten komen te liggen. Het contact tussen burger en overheid wordt dichterbij georganiseerd, zodat de ondersteuning beter en meer op maat kan worden geboden. De eigen kracht van de burger en zijn netwerk komen meer centraal te staan, met oog voor wat iemand zelf kan. Gemeenten leveren kwalitatief goede ondersteuning aan mensen die dat nodig hebben. Hiervoor is een zorgvuldige transitie en transformatie naar de nieuwe Wmo 2015 noodzakelijk. In dit plan worden de activiteiten beschreven die erop gericht zijn dat burgers, weliswaar op een andere manier, adequate ondersteuning blijven ontvangen.

De transitie naar een nieuwe Wmo wordt op vele plekken in het land voorbereid en ondersteund. In het voorjaar van 2013 is voor het eerst het “stappenplan Wmo 2015”¹ voor gemeenten en aanbieders uitgebracht, waarin voor hen de belangrijkste processtappen richting 2015 zijn uitgewerkt. Op basis van dit stappenplan is een transitievolgsysteem ingericht om continu inzicht in de voortgang van de transitie bij gemeenten te verkrijgen.

Bij de nota naar aanleiding van het verslag over het wetsvoorstel Wmo 2015² heeft u de eerste rapportage reeds ontvangen. In de maanden mei, september en november van 2014 worden opnieuw de belangrijkste bevindingen op een rij gezet. Dit geldt tevens voor de signalen vanuit de cliëntorganisaties en de aanbieders. Deze signalen worden samengebracht in het landelijk overleg van betrokken partijen over de totale voortgang van de transitie hervorming langdurige zorg.

Met de invoering van de Wmo in 2007 is de basis gelegd voor ondersteuning dichtbij mensen en het versterken van de eigen kracht. In 2011, in het kader van de destijds beoogde decentralisatie van begeleiding, hebben de VNG en het ministerie van VWS het TransitieBureau Wmo opgericht van waaruit zij gemeenten, aanbieders en cliëntorganisaties bij de transitie ondersteunen. Deze partijen en andere betrokkenen hebben hierdoor al een belangrijke basis voor het uitvoeren van de komende nieuwe verantwoordelijkheden gelegd. In de transitie naar de Wmo 2015 wordt op deze ervaringen voortgebouwd, met ook gebruikmaking van eerdere ervaringen bij het invoeren van de Wmo in 2007.

1.1 Wmo 2015

Vanaf 1 januari 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de ondersteuning aan burgers die zelf onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende in staat tot participatie. De verantwoordelijkheden van gemeenten worden uitgebreid en de Wet maatschappelijke ondersteuning wordt vervangen door een nieuwe wet: de Wmo 2015.

In dat kader gaat een deel van de AWBZ-middelen over naar het Gemeentefonds. Het gaat hierbij nadrukkelijk om het decentraliseren van verantwoordelijkheden, waarbij gemeenten op basis van de

¹ <http://www.invoeringwmo.nl/sites/default/files/Tijdlijn%20stappenplan.pdf>

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 33 841, nr. 34 en 44.

'Wmo 2015' op een andere manier invulling aan de ondersteuning zullen geven. Daarnaast wordt de AWBZ vervangen door de Wet langdurige zorg (Wlz) en de Zorgverzekeringswet wordt uitgebreid.³

Het gaat in de AWBZ en de huidige Wmo om de volgende veranderingen:

- Decentralisatie van de extramurale ondersteuning, waaronder begeleiding, inclusief vervoer, kortdurend verblijf en de doventolk ondersteuning;
- Decentralisatie van het beschermd wonen en de inloopvoorziening GGZ;
- Maatregelen ten aanzien van de huishoudelijke verzorging;
- Aanvullende financiële middelen gemeentelijk maatwerk na afschaffing van de Wtcg en de CER;
- De middelen voor cliëntondersteuning worden naar het gemeentefonds overgebracht.
- Het mantelzorgcompliment wordt afgeschaft. Gemeenten worden verantwoordelijk voor de waardering en ondersteuning van mantelzorgers. Het budget van het mantelzorgcompliment wordt overgeheveld naar het gemeentefonds.

Daarnaast hebben gemeenten te maken met beleidsontwikkelingen rondom 'langer thuis wonen' en de ambulantisering van de GGZ. Met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten tevens verantwoordelijk voor de gehele jeugdzorg en krijgen zij te maken met de Participatiewet en de veranderingen rondom Passend Onderwijs. Gemeenten krijgen daarmee in het sociaal domein een prominente rol bij het ondersteunen van burgers.

Zij kunnen samenhangend maatwerk bieden, door in gesprek met de burger en zijn netwerk, ondersteuning te organiseren die nodig is. Gemeenten hebben daarin de afgelopen jaren ervaringen opgedaan vanuit programma's als De Kanteling en Welzijn Nieuwe Stijl, die op dit moment verder worden doorontwikkeld in innovatieve werkwijzen zoals sociale wijkteams en buurtgericht werken. Dit wordt verder ondersteund door het beschikbaar stellen van extra middelen voor gemeenten ten behoeve van de ontwikkeling van integraal werken in de wijk (sociale wijkteams). Daarnaast is het TransitieBureau Wmo samen met gemeenten en andere betrokken partijen aan de slag om een programma op te zetten voor het onderzoeken, ontwikkelen en ondersteunen van sociale wijkteams.

Naast de decentralisaties spelen ook andere ontwikkelingen die voor gemeenten van belang zijn, zoals hulp op afstand en het Advies- en Meldpunt Huiselijke geweld en Kindermishandeling (AMHK). Waar dat in dit kader relevant is, worden deze thema's genoemd. In lijn met de motie Van 't Wout, Van Dijk, Voortman en Van der Staaij⁴ zijn voor de transitie van de cliëntondersteuning door VWS, VNG en MEE Nederland separate bestuurlijke afspraken gemaakt⁵.

1.2 Transitieperiode

In het kader van de hervorming van de langdurige zorg hebben betrokken partijen, zoals organisaties van cliënten, aanbieders, professionals, zorgverzekeraars en gemeenten, landelijke werkafspraken gemaakt over de transitieperiode. Deze werkafspraken hebben betrekking op de onderwerpen waar

³ Het kabinet heeft in een brief aan de tweede Kamer van 25 april 2013 haar visie gegeven over de hervorming van de langdurige zorg. De brieven van 6 november 2013 en 4 maart 2014 geven hiervan een nadere uitwerking. Tweede Kamer, vergaderjaar 2012 – 2013, 30 597, nr. 296, Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 50 597, nr. 380 en Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 29 538, nr. 152.

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2012 – 2013, 30 597, nr. 355.

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 33 841, nr. 21.

verantwoordelijkheden van partijen elkaar raken en afhankelijkheden tussen partijen kunnen ontstaan. De werkafspraken zijn van toepassing op de gehele hervormingsopgave en hebben tot doel de verandering zoveel mogelijk voorspelbaar, beheersbaar en zorgvuldig te laten verlopen, zodat,

1. De continuïteit van ondersteuning en zorg – binnen de wettelijke kaders – wordt geborgd en negatieve gevolgen voor mensen zoveel mogelijk worden beperkt;
2. De frictiekosten worden vermeden;
3. De vernieuwing van zorg en ondersteuning verder wordt gestimuleerd.

In dit deeltransitieplan wordt beschreven welke randvoorwaarden en activiteiten specifiek voor de transitie naar de Wmo 2015 door landelijke en lokale/regionale partijen dienen te worden gerealiseerd, zodat burgers door gemeenten ondersteund kunnen worden en gemeenten de nieuwe verantwoordelijkheden per 1 januari 2015 door gemeenten adequaat kunnen uitvoeren.

Het TransitieBureau Wmo biedt hiervoor ondersteuning en heeft daarbij ook nadrukkelijk oog voor specifieke groepen die in de transitie extra aandacht behoeven. Hierbij gaat het onder andere om het organiseren van landelijke coördinatie van ondersteuning (begeleiding en de doventolkvoorziening) voor mensen met een zintuiglijke beperking, zoals vroegdoven of doofblinden.

Bij de activiteiten van het TransitieBureau wordt samengewerkt met gemeenten, cliëntorganisaties, aanbieders, zorgverzekeraars en andere betrokken partijen, zoals zorgkantoren, het CIZ, CAK, CVZ, NZA, CVZ, de IGZ en de SVB.

Het TransitieBureau Wmo ondersteunt het gezamenlijke programma van de cliëntorganisaties, "Aandacht voor Iedereen", waarin lokale cliëntvertegenwoordigers worden toegerust voor de nieuwe Wmo 2015. Ook activiteiten van de koepels van aanbieders worden door het TransitieBureau ondersteund. Vereniging Gehandicapten Nederland (VGN), Actiz, Geestelijke Gezondheidszorg Nederland (GGZ NL), de RIBW-Alliantie, Branchevereniging Thuiszorg Nederland (BTN), Federatie Opvang (FO), de MO-groep en de koepels van kleine zorgorganisaties ondersteunen hun leden bij de transitie naar de Wmo 2015 en stimuleren daarbij ook de vernieuwing die kan plaatsvinden. Voor een succesvolle transitie is samenwerking noodzakelijk.

In de transitie en de voorbereiding op de Wmo 2015 zijn er daarnaast waardevolle verbindingen binnen het sociaal domein te leggen. Om gemeenten hierbij te ondersteunen, werken onder coördinatie van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de VNG, de verschillende transitiebureaus en betrokken departementen hierop samen. Gezien de omvang van de operaties binnen het sociale domein werken gemeenten ook onderling samen in regionaal verband. Voor de Wmo zijn er vooralsnog 43 samenwerkingsverbanden van gemeenten. De visievorming op samenwerking en de inrichting van samenwerkingsverbanden worden ondersteund door het VNG programma "Slim Samenwerken" en door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Naast de meer technische/operationele kant van de voorbereidingen (transitie) zijn vernieuwing en een andere aanpak in de uitvoering van de 'Wmo 2015' noodzakelijk (transformatie). De voorstellen in voorliggend wetsvoorstel vragen van gemeenten, zorgverzekeraars, aanbieders, professionals op de werkvloer en burgers een cultuuromslag. Deze veranderingen zullen niet van vandaag op morgen zijn gerealiseerd. Dit vraagt om een goede voorbereiding en vasthoudendheid, ook in de samenwerking.

Op verschillende plekken in het land wordt een meer structurele manier van samenwerking in wijkteams opgestart om invulling te geven aan een andere aanpak en de ondersteuning aan burgers beter te maken. Afgelopen jaar zijn rond de 200 gemeenteambtenaren samen met medewerkers van acht zorgverzekeraars in een masterclass aan de slag gegaan met het delen van elkaars uitgangspunten en taal om straks waar dat nodig is in samenhang de juiste zorg en ondersteuning te leveren. Via bijeenkomsten zijn meer dan 1.000 gemeenteambtenaren geïnformeerd over het wetsvoorstel Wmo 2015.

In 2014 zal in heel het land een verdere intensivering van de voorbereidingen moeten plaatsvinden. Om partijen voor de Wmo 2015 hierbij te ondersteunen en om knelpunten in de voortgang lokaal en in de regio op te lossen, zet het TransitieBureau Wmo, samen met het TransitieBureau Jeugd, vanaf 2014 een 'ondersteuningsteam decentralisaties' in om gerichte ondersteuning aan gemeenten te bieden. Daarnaast blijft het TransitieBureau Wmo informatie bieden en goede voorbeelden verspreiden om partijen bij de verdere invulling en besluitvorming te ondersteunen. Hierbij is er ook aandacht voor de nieuwe kansen die deze transitie biedt als het gaat om bijvoorbeeld preventie en inclusief beleid.

Als onderdeel van de transitie van de hervorming van de langdurige zorg zijn de gemeenten Ede/Bennekom, Oss, Utrecht, Den Haag, Rotterdam, Amsterdam, Eindhoven, Enschede, Leeuwarden, Hoogeveen, Gooi- en Vechtstreek, Tilburg en de Achterhoek samen met betrokken partijen in proeftuinen aan de slag met nieuwe werkwijzen om vooruitlopend op 2015 ervaring op te doen, kennis uit te wisselen, en lessen te trekken voor een andere manier van werken. Naar aanleiding van de motie Van Dijk⁶ wordt via het Transitievolgsysteem (TVS)⁷ van het TransitieBureau Wmo in beeld gebracht waar pilots plaatsvinden ter voorbereiding op de Wmo 2015 waarbij langdurige zorg betrokken wordt en waar gemeenten daarbij tegen op lopen.

⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 30 597, nr. 306

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 33 841, nr. 34, bijlage

2 Randvoorwaarden

Gemeenten worden vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo 2015. Dit hoofdstuk beschrijft welke randvoorwaarden op die datum gerealiseerd moeten zijn zodat gemeenten vanaf die datum hun burgers kunnen ondersteunen.

2.1 Wet- en regelgeving

Wetgevingstraject Wmo 2015

Verantwoordelijke: VWS

De staatssecretaris heeft op 14 januari 2014 het wetsvoorstel Wmo 2015, dat de huidige Wmo vervangt, bij de Tweede Kamer ingediend⁸. Vooruitlopend op de invoeringsdatum van 1 januari 2015 zal het wetsvoorstel Wmo 2015, bij aanvaarding door de Eerste Kamer, naar verwachting in juli 2014 van kracht worden. Voor enkele bepalingen geldt dat deze per juli 2014 na aanvaarding door de Eerste Kamer in werking treden. Gemeenteraden zijn op grond van deze bepalingen verplicht om 1 november 2014 het beleidsplan en de verordening te hebben vastgesteld.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
14 Januari 2014	wetsvoorstel naar Tweede Kamer	Staatssecretaris
Febr t/m april 2014	Behandeling wetsvoorstel	Tweede Kamer
Mei - juni 2014	Behandeling wetsvoorstel	Eerste Kamer
Juli 2014	Publicatie Staatsblad, inwerkingtreding bepalingen met betrekking tot de voorbereidingen inwerkingtreding Wmo	Rijk
1 januari 2015	Inwerkingtreding Wmo	Rijk

Afhankelijkheden:

- De Wmo 2015 heeft samenhang met de Zvw en de Wet langdurige zorg (Wlz). In de Kamerbrief van 4 maart 2014⁹ is ingegaan op de samenhang in zorg en ondersteuning bij de hervorming van de langdurige zorg. Ook het ontwerp voor de aanpassing van het Besluit zorgaanpak krachtens de Zvw¹⁰ is hiermee bekend geworden.

AMvB en ministeriële regeling

Verantwoordelijke: VWS

Een aantal onderwerpen, zoals eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen wordt nader uitgewerkt bij AMvB en/of ministeriële regeling. Op basis van het definitieve wetsontwerp zal de inhoud hiervan tijdig bekend worden gemaakt. De AMvB zal gelijktijdig met het wetsvoorstel of snel erna in het

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 33 841, nr. 1, 2 en 3.

⁹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 29 538, nr. 152.

¹⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 29 538, nr. 152, bijlage.

Staatsblad worden gepubliceerd.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
April 2014	Concept AMvB	Tweede Kamer
Mei 2014	Voorhang AMvB	Tweede en Eerste Kamer
Juni 2014	Advies AMvB	Raad van State
Juli 2014	Publicatie AMvB in Staatsblad, inwerkingtreding bepalingen mbt de voorbereidingen inwerkintreding Wmo	Rijk
Najaar 2014	Ministeriële regeling	

Afhankelijkheden:

- De gedelegeerde regelgeving - de Algemene Maatregel van Bestuur en de ministeriële regeling - kunnen pas als de wet van kracht is, in werking treden.

Modelverordening

Verantwoordelijke: VNG

Op grond van de Wmo 2015 moeten gemeenten het beleid lokaal verder vormgeven in een beleidsplan en een verordening. De VNG stelt een modelverordening op samen met modelbeleidsregels en een modelbesluit. Gemeenten bepalen of zij van deze modellen gebruik maken. Bij de totstandkoming van de modelverordening zijn gemeenten en cliëntorganisaties betrokken. Bij het opstellen van de modelverordening voor de Wmo 2015 vindt afstemming plaats met de modelverordening voor de nieuwe Jeugdwet.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
1 april 2014	Eerste conceptverordening op basis van de concept-Wmo	VNG
Juli 2014	Vaststellen modelverordening	VNG

Afhankelijkheden:

- De modelverordening kan pas in concept geschreven worden als het wetsvoorstel in grote lijnen vast staat.
- De definitieve modelverordening wordt pas gepubliceerd als de wet en de gedelegeerde regelgeving is gepubliceerd in het Staatsblad.

2.2 Financiële kaders en verdeelmodel

Verantwoordelijke: Rijk

Voor 2015 zal de verdeling van het budget voor gemeenten worden gebaseerd op historische uitgaven. Hierin zijn een raming voor geëxtramuraliseerde zorg en aanpassingen als gevolg van volumegroei verwerkt. Voor het aanvullend budget als gevolg van nieuwe taken door overheveling uit de AWBZ is een historisch verdeelmodel ontwikkeld op basis van feitelijke uitgaven in de AWBZ in de eerdere jaren. Voor een aantal taken, zoals de ondersteuning en waardering van mantelzorgers, wordt met de verdeling voor 2015 aangesloten bij het objectieve verdeelmodel van de integratie-uitkering Wmo/huishoudelijke verzorging. Het budget dat gemoeid gaat met beschermd wonen en het budget dat samenhangt met opvang wordt verdeeld over de centrumgemeenten.

Op 29 januari 2014 hebben gemeenten reeds een voorlopig inzicht gekregen in het budget 2015. Indien mogelijk, krijgen gemeenten op een eerder moment dan de meicirculaire 2014, meer duidelijkheid over de definitieve budgetten¹¹. Op basis van de realisatiecijfers 2013 zal in de meicirculaire 2014 een nagenoeg definitief inzicht worden geboden. De meicirculaire zal daarnaast eerste inzichten bevatten in het budget voor 2016 en de ontwikkeling van het objectief verdeelmodel.

Om de gemeenten te compenseren voor de (transitie)kosten die samenhangen met de inwerkingtreding van het wetsvoorstel in 2015, zijn incidentele budgetten toegevoegd aan het gemeentefonds (€ 47,6 miljoen in 2012, € 32 miljoen in 2013 en € 37 miljoen in 2014).

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Begin april 2014	Voorlopige inzicht in het macrobudget 2015 en de verdeling per gemeente	Rijk
Mei 2014	Toets op de berekeningswijze van het macrobudget door de Algemene Rekenkamer	Rijk
Mei 2014	Een definitief inzicht in het macrobudget 2015 en de verdeling per gemeente	Rijk
Mei 2014	Informatie over de geleidelijke ingroei vanaf 2016 naar een objectieve verdeling	Rijk

Aanvullende middelen gemeentelijk maatwerk

Verantwoordelijken: VWS, VNG en het CAK

Het kabinet is voornemens de bestaande Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) en de Compensatie Eigen Risico (CER) met terugwerkende kracht per 2014 af te schaffen. In de Begrotingsafspraken 2014 is besloten om de huidige landelijke fiscale regeling voor aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten, inclusief de Tegemoetkoming Specifieke Zorgkosten, per 2014 in aangepaste vorm te handhaven. Gemeenten ontvangen daarnaast aanvullende financiële middelen (structureel vanaf 2017 € 268 miljoen) om gericht maatwerk te bieden aan mensen met een chronische ziekte en/of beperking via de Wmo, bijzondere bijstand of ander lokaal beleid. In 2014 gaat het om een bedrag van € 45 miljoen, 2015 € 216 miljoen, 2016 € 266 miljoen en vanaf 2017 structureel € 268 miljoen.

Het wetsvoorstel afschaffing Wtcg en CER is in januari 2014 in de Tweede Kamer behandeld en aangenomen. Vooruitlopend op en onder voorbehoud van aanvaarding van het wetsvoorstel door de Eerste Kamer, zal zo snel mogelijk een eerste concept van een handreiking worden gepubliceerd. In deze handreiking zullen gemeenten worden geïnformeerd over de mogelijkheden voor gemeentelijk maatwerk voor personen met een chronische ziekte en/of beperking. De handreiking zal gemeenten informeren over de voor- en nadelen van de verschillende mogelijke varianten, waarbij ook wordt

¹¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 33 841, nr. 34.

ingegaan op meerkosten. Bij het opstellen van de handreiking worden de gemeenten zelf en ook de cliëntorganisaties betrokken.

Het is van belang dat gemeenten hun beleid tijdig en helder aan hun burgers kenbaar te maken. VWS, VNG en het CAK zullen waar mogelijk (o.a. op hun sites) burgers informeren over het afschaffen van de Wtcg en CER, en wat dit betekent. Ten behoeve van de ontwikkeling van het lokale beleid ontvangen gemeenten eind maart beleidsinformatie over de personen die een Wtcg- tegemoetkoming en een CER-uitkering hebben ontvangen.

Personen die in 2013 een CER ontvingen en personen die in 2014 een Wtcg ontvangen, krijgen dit jaar een brief van het CAK waarin zij worden geïnformeerd over het afschaffen van de Wtcg en de CER. In deze brief wordt ook aandacht besteed aan de fiscale aftrek van uitgaven voor specifieke zorgkosten en gemeentelijk maatwerk. Bij deze informatiebrief ontvangen de voormalig Wtcg- en CER-gerechtigden een antwoordkaart waarmee het CAK toestemming vraagt om persoonsgegevens te mogen verstrekken aan de gemeente waarin deze persoon woonachtig is. Het CAK zal personen die in 2013 een CER ontvingen vóór 30 juni 2014 de brief en de antwoordkaart sturen. De verwachting is dat het CAK in het derde kwartaal 2014 start met het maandelijks verstrekken van persoonsgegevens van voormalig CER-rechthebbenden aan gemeenten. Personen die in 2014 een algemene tegemoetkoming Wtcg ontvangen worden vanaf oktober 2014 geïnformeerd over de afschaffing van de algemene tegemoetkoming Wtcg. Verwachting is dat het CAK vanaf het eerste kwartaal 2015 maandelijks persoonsgegevens van voormalig Wtcg-rechthebbenden aan gemeenten kan gaan verstrekken.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Voorjaar 2014	Behandeling wetsvoorstel Eerste Kamer	Eerste Kamer
April 2014	Publiceren handreiking	VWS / VNG
Maart 2014	Beleidsinformatie Wtcg en CER	VWS / CAK
Voorjaar 2014	Communicatie naar burgers	VWS / VNG / CAK
Vóór 30 juni 2014	Brief en antwoordkaart naar voormalig CER-rechthebbenden	CAK
Vanaf het 3 ^e kwartaal 2014	Start levering persoonsgegevens voormalig CER-rechthebbenden 2013	CAK
Vanaf oktober 2014	Laatste beschikking Wtcg en brief met antwoordkaarten naar voormalig Wtcg-rechthebbenden (ontvangers 2014)	CAK
Vanaf het 1 ^e kwartaal 2015	Start levering persoonsgegevens voormalig Wtcg-rechthebbenden (ontvangers in 2014)	CAK

2.3 Overgangstraject AWBZ - Wmo 2015

Verantwoordelijken: VWS, VNG/gemeenten, CIZ

Het wetsvoorstel Wmo 2015 beschrijft voor de overgangsperiode van augustus 2014 tot 31 december 2015 de rechten en plichten van cliënten, uitvoeringsorganisaties en gemeenten. Een zorgvuldige uitvoering van deze overgangsregels vormt een belangrijk aandachtspunt voor de transitie. Verschillende partijen hebben hierin een verantwoordelijkheid. In november 2013 is een werkgroep in het leven geroepen om eventuele knelpunten en risico's voor de continuïteit van zorg voor de cliënt of het proces van de overgang bij gemeenten en CIZ tijdig in kaart te brengen en daarbij ondersteuning te organiseren onder bestuurlijke afspraken.

De werkgroep bestaat uit gemeenten, de VNG, het CIZ en VWS.

De werkgroep neemt onder andere de praktische uitvoering van de volgende stappen uit het wetsvoorstel mee:

- Bestaande indicaties zijn na 1 januari 2015 geldig tot de vervaldatum. De geldigheid van de indicaties is echter in alle gevallen gemaximeerd tot één jaar, dus tot eind 2015. Als een besluit een vervaldatum heeft vóór 1 januari 2016 dan vervalt het besluit op die datum. Gemeenten hebben de mogelijkheid om –na een zorgvuldig individueel onderzoek- te besluiten tot een alternatief Wmo-aanbod. Tegen dit besluit staat voor de cliënt bezwaar en beroep open.
- Alle (her)indicatie aanvragen tot 31 december 2014 worden door het CIZ afgehandeld. De geldigheidsduur van de AWBZ indicatiebesluiten na publicatie van het wetsvoorstel worden middels aanpassingen in de AWBZ beleidsregels beperkt.
- Indicatiebesluiten die na publicatie van het wetsvoorstel Wmo 2015 door het CIZ worden afgegeven voor functies die onder het overgangsrecht van het wetsvoorstel Wmo 2015 vallen, zullen beperkt worden in de maximale geldigheidsduur van het indicatiebesluit. Dit geldt ook voor beschermd wonen (tot 5 jaar).
- Voor mensen die beschermd wonen (o.a. RIBW) geldt dat zij van hun indicatie gebruik kunnen maken gedurende een nog vast te stellen termijn, maar ten minste voor een periode van vijf jaar of, indien de lopende indicatie voor een kortere periode geldt, voor de nog resterende duur van die indicatie.
- Het overgangsrecht wordt bepaald door de indicatie en niet de verzilvering van die indicatie. (Wachtlister maakt dus geen verschil).
- Gemeenten zijn verantwoordelijk om bij het herzien van beschikkingen op grond van de huidige Wmo passende overgangsmaatregelen te treffen naar Wmo 2015.
- CIZ zorgt voor kennisoverdracht naar gemeenten middels landelijke kanalen zoals het Transitiebureau.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
2013-2015	Beschikkingen huidige Wmo	Gemeenten
April 2014	Handreiking ter ondersteuning overgangsregime	TransitieBureau Wmo, gemeenten, VNG en CIZ
1 januari 2015	Einde indicatieregime AWBZ, start Wmo 2015	Gemeenten
1 januari 2016	Einde geldigheid alle indicaties AWBZ	Gemeenten
1 januari 2020	Einde geldigheid indicaties beschermd wonen (na daartoe strekkend besluit)	

Nb: Het CIZ ontvangt tot 31 december 2014 aanvragen en heeft vanaf dat moment nog 6 weken om de indicatiebesluiten af te geven.

2.4 Klantervaringsonderzoek

Verantwoordelijken: VNG, VWS

Gemeenten worden met de Wmo 2015 in het kader van de 'horizontale verantwoording' verplicht om jaarlijks een klantervaringsonderzoek uit te voeren. Dit onderzoek is bedoeld om te meten hoe

burgers/cliënten de aan hen geboden maatschappelijke ondersteuning beoordelen en geeft gemeenten input voor de lokale beleidscyclus. Er zal gewerkt worden met een standaard vragenlijst voor het onderzoek zodat benchmarking door gemeenten mogelijk is. De vragenlijst zal in gezamenlijk opdrachtgeverschap van VWS en VNG worden ontwikkeld door een nader te bepalen derde partij. Cliëntorganisaties worden hierbij betrokken. De eerste rapportage van het klantervaringsonderzoek verschijnt in 2016 en beschrijft de ervaringen van klanten in 2015.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Tweede kwartaal 2014	Plan van aanpak uitwerking cliëntervaringsonderzoek Wmo en opdrachtverlening ontwikkeling vragenlijst cliëntenervaring	VNG
Vierde kwartaal 2014	Vaststelling vragenlijst cliëntenervaring Wmo	VNG

2.5 Kwaliteitsstandaarden

Verantwoordelijken: VNG, VWS

Het wetsvoorstel legt de verantwoordelijkheid voor kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning bij de verantwoordelijke overheid: gemeenten. Daarnaast hebben aanbieders en beroepskrachten een eigen verantwoordelijkheid voor de verleende kwaliteit: de zogenaamde professionele standaarden. Het is van belang dat gemeenten worden ondersteund bij het ontwikkelen van kwaliteitsbeleid, waaronder het formuleren van lokaal kwaliteitsbeleid, het doorvertalen daarvan naar aanbesteding/contractering en naar handhaving en toezicht. Gemeenten zullen samen met het veld (aanbieders, professionals en cliëntorganisaties) landelijke kwaliteitsstandaarden ontwikkelen voor maatschappelijke ondersteuning waar partijen dat samen nodig achten. Deze standaarden ondersteunen gemeenten bij het formuleren van hun lokale kwaliteitsbeleid.

Als het gaat om pgb, dan is de budgethouder zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit van de ondersteuning die met een pgb wordt ingekocht. De gemeente kan een aanvraag voor een pgb weigeren o.a. als er onvoldoende waarborgen zijn dat de kwaliteit van de ondersteuning die met een pgb wordt ingekocht van voldoende kwaliteit is. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk om in het onderzoek vast te stellen of een inwoner in staat is een pgb te ontvangen, bijvoorbeeld door een budgetplan te vragen.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Tweede kwartaal 2014	Plan van aanpak uitwerking kwaliteitsstandaarden Wmo	VNG
Tweede kwartaal 2014	Informatiekaart over welke kwaliteitseisen, instrumenten en richtlijnen kunnen worden opgenomen (verordening, bestek, contracten)	VNG
Vierde kwartaal 2014	Vaststelling eerste tranche kwaliteitsstandaarden Wmo	VNG

2.6

Informatievoorziening**Beleidsinformatie voor gemeenten**

Verantwoordelijken: VWS, VNG, Transitiebureau Wmo

Om gemeenten een beeld te geven van de omvang en zorgconsumptie van de huidige AWBZ doelgroep kunnen gemeenten op vier-cijferig-postcode-niveau informatie opvragen. Zij krijgen per postcode gebied de huidige AWBZ-indicaties, de omvang van de gebruikte zorg, de grondslagen, de zorgdeclaraties en de actieve aanbieders per gemeente. In juni 2013 zijn de eerste gegevens geleverd. Deze gegevens worden periodiek geüpdate.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Januari 2014	Actualisering levering gegevens	VWS

Overdracht cliëntgegevens

Verantwoordelijken: Rijk, VNG, ZN, CIZ, CAK, Vektis, CVZ

De cliëntgegevens van de populatie die nu op grond van de AWBZ begeleiding ontvangt (ook informatie wachtlijsten) worden tijdig overgedragen naar de gemeenten. Eind 2013 wordt gestart met het inrichten van het overdrachtsproces en -organisatie. De feitelijke overdracht start zo snel mogelijk na publicatie van de Wmo 2015 in het Staatsblad en zal doorgaan tot eind 2014. Daarbij is tevens aandacht voor communicatie richting cliënten en gemeenten (zie ook overgangstraject).

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Januari 2014	Vorbereidingen op technische voorziening	VWS/VNG/ZN/Vektis
Voorjaar 2014	Bestanden op orde en testen voorziening	VWS, ZN, Vektis, VNG, CIZ
Tweede helft 2014	Start overdracht van cliëntgegevens	VNG, CIZ, Vektis, ZN, CVZ, CAK

Afhankelijkheden:

- Er is een wettelijke bevoegdheid noodzakelijk voor gegevensoverdracht. Dit wordt geregeld in de Wmo 2015. Tijdsplan van gegevensoverdracht is dus afhankelijk van het wetstraject van de Wmo 2015 (publicatie juli 2014 in het Staatsblad).
- De data moet volledig en van goede kwaliteit zijn alvorens het kan worden overgedragen (VWS, ZN en CIZ).

Standaarden voor gegevensuitwisseling ketenpartijen Wmo

Verantwoordelijken: Rijk, VNG, ketenpartijen, zorgbranches, beheerorganisaties standaarden (CVZ, Vektis, KING)

Het project iWmo is onder meer gericht op het gezamenlijk ontwikkelen van standaarden voor digitale gegevensuitwisseling tussen ketenpartijen in de Wmo ten behoeve van administratieve processen. Deze standaarden zijn afgeleid van en afgestemd op de standaarden hiervoor uit de AWBZ en de Zvw, zodat de transitie voor zorgaanbieders en de administratieve last voor ketenpartijen beperkt blijven. Dit kan tevens de samenwerking tussen gemeenten en zorgverzekeraars bevorderen. De eerste prioriteit ligt bij de gegevensuitwisseling tussen gemeenten en zorgaanbieders ter ondersteuning van de continuïteit van zorglevering na 1-1-2015. Daarnaast

wordt in samenwerking met de betrokken partijen gewerkt aan standaarden voor het verkeer tussen gemeenten enerzijds en CAK en SVB anderzijds.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Gerealiseerd van september 2013- december 2013	Pilots toets op gebruik standaarden gegevensuitwisseling gemeenten en zorgaanbieders	VWS/VNG/ZN- Vektis/zorgbranches
Gerealiseerd in december 2013	Standaarden voor toewijzing en declaratie ter brede consultatie	VWS/VNG/ZN- Vektis/zorgbranches
Voorjaar 2014	Standaarden voor toewijzing en declaratie vastgesteld en ondersteuning implementatie beschikbaar	VWS/VNG/ZN/zorgbranches/ beheerorganisaties standaarden; CVZ, Vektis, King

Afhankelijkheden:

- Nauwe samenwerking met het project van de VNG; (verkenning) Informatievoorziening Sociaal Domein (VISD) dat zich richt op het gemeentelijke sociaal domein vanuit invalshoek gemeenten.
- Nauwe samenwerking met de ontwikkeling van standaarden voor het administratieve proces in de Wlz en Zvw.

Gegevensverwerking voor integrale dienstverlening

Gemeenten nemen zelf verantwoordelijkheid om de informatievoorziening op orde te hebben. Dit loopt via de Verkenning Informatie Voorziening sociaal domein (VISD). Dit traject wordt door de VNG en KING ondersteund en begeleid.

Om integrale toegang en dienstverlening mogelijk te maken, krijgen gemeenten straks de bevoegdheid om gegevens verkregen uit andere domeinen (jeugdwet, schuldhulpverlening, participatiewet) ook te gebruiken voor de Wmo. Ook mogen gemeenten met toestemming van de cliënt en voor zo ver de Wmo daar een grondslag voor biedt, gegevens van de zorgverzekeraar en/of CIZ verwerken. Om dit binnen de waarborgen van de Wet bescherming persoonsgegevens tot uitvoering te brengen is lagere wet- en regelgeving en ondersteuning/opleiding bij gemeenten nodig.

Onder regie van het ministerie van BZK wordt gewerkt aan een gezamenlijke visie over gegevensverwerking en uitwisseling tussen de decentralisaties, vanuit het oogpunt integrale dienstverlening, de regiefunctie van de gemeente, 'één gezin, één plan, één regisseur' en vroegsignalering. Op basis van deze visie wordt bezien of het nodig is dat deze wordt doorvertaald naar een wettelijke borging.

Afhankelijkheid:

- De beveiliging voor de gegevensverwerking moet op orde zijn. Dit kan bij AMvB worden bepaald.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Gerealiseerd in januari 2014	Visie gegevensverwerking sociaal domein	BZK/VWS/SZW
December 2014	Realisatie informatievoorziening sociaal domein	VNG/KING

Inzage Wlz-indicatie door gemeenten

Burgers met een Wlz-indicatie komen in principe niet in aanmerking voor een voorziening op grond van de Wmo 2015. De gemeenten dient zich derhalve ervan te kunnen vergewissen of een burger die zich bij de gemeente heeft gemeld voor ondersteuning over een dergelijke indicatie beschikt. Met betrokken partijen worden thans de mogelijkheden verkend om hiervoor een elektronische voorziening te treffen

Vroege berekening (indicatieve) eigen bijdrage

In de Wmo 2015 wordt alvorens een burger een aanvraag voor maatschappelijke ondersteuning kan indienen voorzien in een onderzoek. Deel van dat onderzoek is een schatting van de te verwachten eigen bijdrage. Met betrokken partijen wordt thans een onderzoek verricht naar de mogelijkheid een voorziening te treffen waardoor gemeenten in staat zullen zijn deze schatting op een verantwoorde wijze te maken.

2.7 **Persoonsgebonden budget (pgb)**

Verantwoordelijken: VWS en VNG

Per 2015 dienen gemeenten het pgb in de Wmo 2015 beschikbaar te stellen in de vorm van trekkingsrecht. De uitvoering van het trekkingsrecht is ondergebracht bij de SVB. De SVB is verantwoordelijk voor de voorbereidingen en de uitvoering van de betalingen. De toets op de rechtmatigheid (is de zorg waar de betaling voor wordt verricht door de SVB in opdracht van de budgethouder daadwerkelijk geleverd), wat belangrijk is voor het tegengaan van fraude, is de verantwoordelijkheid van gemeenten. De gemeente kan dit mandateren aan de SVB. De voorbereidende werkzaamheden om dit trekkingsrecht in te richten zijn in 2013 gestart.

In het voorjaar van 2013 is de SVB gestart met pilots 'Betaling en Overzicht' om vooruitlopend op de Wmo 2015 hun dienstverlening richting gemeenten te kunnen aanbieden. De uitwerking van het trekkingsrecht gebeurt in samenwerking met de VNG, ZN, VWS, CAK en Per Saldo. Daarnaast is er een klankbordgroep van gemeenten opgericht met aandacht voor de gevolgen van het trekkingsrecht en hetgeen tijdig en zorgvuldig geregeld moet worden. Om gemeenten te ondersteunen bij het pgb wordt er een factsheet gemaakt.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Voorjaar 2014	Privacy Impact analyse	Stuurgroep met betrokken partijen
Vanaf 2013	Opschalen pilot trekkingsrechten naar meer gemeenten	SVB/gemeenten
Gerealiseerd in februari 2014	Factsheet pgb en Wmo 2015	VWS/VNG
April 2014	Handreiking pgb en bijeenkomsten	
2015	Start uitbetalen PGB's	SVB

2.8

Eigen bijdrage

Verantwoordelijken: VWS, VNG, CAK

De regering is niet voornemens de systematiek van de eigen bijdrageregeling ingrijpend te wijzigen. Uitgangspunt is dat maatschappelijke ondersteuning voor een ieder die daarvoor in aanmerking komt, beschikbaar moet zijn, ongeacht de hoogte van het inkomen en het vermogen. Gemeenten kunnen een eigen bijdrage opleggen zolang iemand van de voorziening gebruik maakt, met als maximum de kostprijs van de voorziening. De bijdrage voor algemene voorzieningen bepaalt de gemeente zelf. Het wetsvoorstel Wmo 2015 laat de gemeenten vrij waar het gaat om het vragen van bijdragen voor algemene voorzieningen. Indien een gemeente ervoor kiest om een eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening te vragen, zal de gemeente zich hierbij moeten houden aan de landelijke regels die hiertoe worden gesteld in de AMvB. De vaststelling en inning van de eigen bijdragen voor maatwerkvoorzieningen blijft ook per 2015 centraal belegd bij het CAK.

Het wordt voor gemeenten mogelijk om voor alle Wmo-voorzieningen een eigen bijdrage te vragen en een eigen bijdrage te vragen voor woningaanpassingen voor jeugdigen onder de 18 jaar. Een cliënt is geen eigen bijdrage voor een maatwerkvoorziening verschuldigd, indien de echtgenoot een eigen bijdrage voor de Wet langdurige zorg (Wlz) verschuldigd is.

Ter voorbereiding op 2015 moeten gemeenten in hun verordening opnemen voor welke voorzieningen de gemeenten per 2015 een eigen bijdrage gaan vragen en wat de hoogte daarvan is (o.a. wat de kostprijs is en de wijze waarop de kostprijs wordt berekend per voorziening). In het gesprek dat de gemeente met een cliënt voert nadat deze melding heeft gemaakt van een ondersteuningsbehoefte, wordt de hoogte van de eigen bijdrage die eventueel verschuldigd is, betrokken. Gemeenten zullen de aanvrager over de financiële consequenties van een toekenning voorlichten, zodat de cliënt daarop zijn keuze kan baseren. De gemeente kan - indien het om een maatwerkvoorziening gaat - gebruik maken van het online rekenprogramma van het CAK.

Er is een werkgroep ingesteld met vertegenwoordiging vanuit VWS, CAK, de VNG en verschillende gemeenten die in gezamenlijkheid bezien hoe gegevensaanlevering van gemeenten aan het CAK kan worden geoptimaliseerd waarbij rekening wordt gehouden met de verwachting dat meer gemeenten gebruik zullen maken van het opleggen van een eigen bijdrage gekoppeld aan het resultaat dat vooraf wordt afgesproken, niet zijnde het feitelijk geleverde aantal uren zorg en ondersteuning (bijv. 'een schoon huis'). Een tweede werkgroep brengt de wensen en behoeften van gemeenten in kaart rond algemene voorzieningen en de uitvoering daarvan.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Juli 2014	AMvB eigen bijdrage in Staatsblad	VWS
1 november 2014	Verordening	Gemeenten

2.9 Hulp bij het huishouden

Verantwoordelijken: VNG, VWS, TransitieBureau Wmo

Vanaf 2015 zijn er minder middelen beschikbaar voor de huishoudelijke hulp. In de ledenbrief 'Overgangsrecht en besparingsopgaven Wmo-huishoudelijke hulp'¹² heeft de VNG de gemeenten geïnformeerd over de stand van zaken rond de huishoudelijke hulp en heeft tevens acht maatregelen geïnterpreteerd die gemeenten kunnen nemen om de transitie en besparingen op dit terrein te realiseren. Naast een aantal maatregelen gericht op kostenbeheersing en versoering van de huidige individuele hulp bij het huishouden gaat het hierbij om de mogelijkheden om huishoudelijke hulp aan te bieden als algemene voorziening. Het TransitieBureau Wmo ondersteunt gemeenten bij het uitwerken en implementeren van deze maatregelen.

Daarnaast is op 13 februari 2014 een AMvB in het Staatsblad geplaatst die verplichtingen oplegt aan gemeenten ten aanzien van de inkoopprocedure voor individuele voorzieningen. Deze verplichtingen hebben als doel om de continuïteit van de maatschappelijke ondersteuning en de relatie tussen cliënt en hulpverlener, waar mogelijk, zoveel mogelijk in stand te houden. De AMvB is in februari 2014 in werking getreden. Het gaat daarbij om de volgende punten:

- Bij het verlenen van een opdracht houdt de gemeente rekening met de mate waarin de nieuwe aanbieder de cliënt zijn vertrouwde hulpverlener kan behouden.
- In een overeenkomst met aanbieder neemt de gemeente op, dat de aanbieder in overleg treedt met de aanbieder of aanbieders die laatstelijk voor hem dan wel na hem de individuele voorzieningen hebben verleend dan wel gaan verlenen, over de overname van de betrokken hulpverleners. Daarmee wordt het naleven van deze conditie ook een contractuele verplichting voor aanbieders.
- De gemeente verleent een opdracht voor het leveren van individuele voorzieningen ten minste drie maanden voor de ingangsdatum van die opdracht.

Deze verplichtingen zorgen ervoor dat de periode van onzekerheid die kan ontstaan voor cliënten en hulpverleners zo kort mogelijk wordt gehouden.

De korting op het budget van de huishoudelijke hulp, samen met de kortingen op andere budgetten die gedecentraliseerd worden, zullen gevolgen hebben voor de arbeidsmarkt in de zorg en ondersteuning. Dit is een relevante ontwikkeling die door VWS en de VNG nauwlettend wordt gevolgd.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Eerste kwartaal 2014	AMvB inkoopprocedures/waarborgen continuïteit cliënt en hulpverlener	VWS
Eerste kwartaal 2014	Afronden handreiking sturing en opdrachtgeverschap (zie ook paragraaf 3.2)	TransitieBureau Wmo

¹² <http://www.vng.nl/files/vng/brieven/2013/lbr.pdf>

2.10 **Beschermd wonen en inloop functie GGZ**

Verantwoordelijken: VNG, VWS

Vanaf 2015 worden de centrumgemeenten maatschappelijke opvang verantwoordelijk voor beschermd wonen voor mensen met GGZ problematiek. Zij zullen de middelen daarvoor ontvangen via een decentralisatie-uitkering. Het gaat daarbij om langdurige intramurale GGZ waarbij de focus niet op geneeskundige behandeling ligt. De komende periode wordt deze decentralisatie samen met de betrokken branche- en cliëntorganisaties voorbereid. De staatssecretaris heeft in zijn brief aan de Tweede Kamer¹³ (n.a.v. de motie Keijzer/Bergkamp¹⁴) de toekomstige positionering van de langdurige intramurale ggz geschetst en heeft daarbij het belang van de door partijen aangedragen thema's voor de transitie onderschreven. Aansluitend daarop en deels daarmee verweven zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- *Kwaliteitskader*
Gemeenten zijn in het kader van de Wmo verantwoordelijk voor maatschappelijke opvang, waarbij soms sprake is van 24-uursvoorzieningen. De verantwoordelijkheid voor intramurale voorzieningen waar cliënten soms levenslang op zijn aangewezen is echter nieuw. Om gemeenten te ondersteunen bij de vormgeving van hun kwaliteitsbeleid zal een handreiking worden opgesteld. Bij dit alles zullen bestaande richtlijnen en kaders worden betrokken.
- *Positie cliënt*
Mensen die beschermd wonen bevinden zich vaak in een afhankelijke positie ten opzichte van de zorgaanbieder. Dit vraagt om een goede borging van depositie van de cliënt. Daarom zal een handreiking worden opgesteld om gemeenten te ondersteunen bij de vormgeving van hun beleid op het gebied van de medezeggenschap, klachtrecht en vertrouwenswerk voor deze cliënten en hun naastbetrokkenen, waarbij aandacht zal zijn voor vormen die nu reeds succesvol worden toegepast. Over deze handreiking zal overleg worden gevoerd met de betrokken cliëntenorganisaties en organisaties van zorgaanbieders.
- *Vergroting expertise gemeenten*
Gemeenten zijn op dit moment grotendeels onbekend met de groep burgers die gebruik maakt van beschermd wonen. Via het Transitiebureau zullen voorlichtingsbijeenkomsten en – materiaal, zoals cliëntbeschrijvingen, worden ingezet om gemeenten voor te bereiden op hun nieuwe verantwoordelijkheid. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar subgroepen die extra kwetsbaar zijn en waarvoor extra expertise nodig is. Vertegenwoordigers van cliëntenorganisaties, zoals LPGGZ, en aanbieders zullen bij deze voorlichting worden betrokken.
- *Vormgeving toegang, waaronder de verantwoordelijkheidsverdeling tussen centrumgemeente en regiogemeenten*
Van belang is dat gemeenten er in slagen bij een aanvraag te beoordelen in hoeverre beschermd wonen noodzakelijk is. Daarvoor zijn diverse modellen denkbaar, zoals het vragen van advies aan de behandelaar of bespreking bij een zogeheten 'veldtafel'. In overleg met brancheorganisaties en

¹³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, aanbiedingsdatum 24 maart 2014.

¹⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 30 597, nr. 397.

cliëntenorganisaties zal door het Transitiebureau een handreiking worden voorbereid inzake toegang van deze groep.

In het bijzonder zal daarbij worden ingegaan op de verhouding tussen de centrumgemeente en regiogemeenten. Doel daarvan is dat cliënten geen hinder ondervinden van het onderscheid tussen centrum- en regiogemeenten en dat in elke centrumgemeente duidelijk is op welke wijze de toegang is georganiseerd.

Ook zal hierbij worden ingegaan op de landelijke toegankelijkheid van beschermd wonen.

- *Aansluiting op forensische vormen van begeleid/beschermd wonen.*
In de huidige situatie worden door Veiligheid en Justitie beschermd wonen plekken ingekocht bij RIBW's. VenJ zal de vormen van beschermd wonen die momenteel als forensische zorg worden ingekocht blijven aanmerken als forensische zorg zodat VenJ deze vormen van zorg kan blijven inkopen. Bezien zal worden welke gevolgen de decentralisatie voor de continuïteit van zorg na forensische zorg zal hebben. Zo nodig zullen door gemeenten en VenJ afspraken worden gemaakt om continuïteit van zorg en ondersteuning zeker te stellen.

- *Goede aansluiting op intramurale GGZ in de Zorgverzekeringswet*
Decentralisatie van beschermd wonen naar de Wmo 2015 zorgt voor versterking van verbindingen van beleid dat eveneens bij gemeenten is belegd. Tegelijkertijd moet worden voorkomen dat andere verbindingen, zoals met de zorg zoals verleend vanuit de Zvw, kwetsbaar worden. In bovengenoemde Kamerbrief n.a.v. de motie-Keijzer/Bergkamp is op dit thema uitvoerig ingegaan en worden ook voorstellen gedaan om de gewenste goede aansluiting te realiseren.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
1 mei 2014	Voorstel voor ontwikkeling screeningsinstrument	Partijen gezamenlijk, regie VWS
1 juli 2014	Handreiking vormgeving beleid medezeggenschap, klachtrecht en vertrouwenswerk	TransitieBureau Wmo
1 mei 2014	Handreiking vormgeving kwaliteitsbeleid	TransitieBureau Wmo
Continu	Vergroting expertise, vormgeving toegang	Transitiebureau
1 juli 2014	Kwaliteitsagenda voor langdurige GGZ opgesteld	VNG, ZN, LPGGZ, GGZ NED., RIBW-alliantie, FO en VWS
1 januari 2015	Centrumgemeenten zijn verantwoordelijk voor beschermd wonen	Gemeenten

Tevens worden de AWBZ-middelen die binnen de inloop-GGZ en de functie begeleiding specifiek worden ingezet voor opvanginstellingen, overgedragen aan de centrumgemeenten. Het overige gedeelte van de gelden voor de inloop-GGZ wordt via de decentralisatie-uitkering bij alle gemeenten ondergebracht. Door het Transitiebureau is al eerder, in 2012, een onderzoek uitgevoerd dat gemeenten kwalitatieve en kwantitatieve informatie over inloopfunctie GGZ biedt.

2.11 Decentralisatie middelen cliëntondersteuning

Verantwoordelijken: VWS, VNG, MEE NL, CVZ

Gemeenten zijn sinds de invoering van de huidige Wmo verantwoordelijk voor de cliëntondersteuning. In 2015 worden de middelen die met cliëntondersteuning voor mensen met een handicap zijn gemoeid, overgeheveld naar het Gemeentefonds. In februari jl. hebben VWS, VNG en MEE Nederland afspraken gemaakt over onder anderen de aanpak van de transitie, de randvoorwaarden en onderwerpen als monitoring¹⁵. Gemeenten en andere betrokken partijen worden bij de implementatie hiervan ondersteund. De cliëntorganisaties zijn bij deze activiteiten betrokken.

Datum	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Gerealiseerd 17 juli 2013	Brief aan MEE-organisaties over beëindiging subsidieregeling per 2015	CVZ/VWS
Gerealiseerd in december 2013	MEE subsidieregeling 2014 gerealiseerd met opdracht van samenwerking	VWS/CVZ
Gerealiseerd in maart 2014	Bestuurlijke afspraken over transitie cliëntondersteuning en overgang MEE-middelen	VWS/VNG/MEE NL
Gerealiseerd in maart 2014	Handreiking over transitie cliëntondersteuning voor <i>alle doelgroepen</i> gereed + informatieset per gemeente	VWS/VNG/MEE NL
Voor 1 mei 2014	Samenwerkingsafspraken MEE-organisaties en gemeenten	MEE-organisaties en gemeenten
2013 + 2014	Stimulerings- en faciliteringsprogramma voor implementatie plan van aanpak cliëntondersteuning	VWS, VNG, MEE NL (werkgroep cliëntondersteuning)
1 januari 2015	Overdracht van middelen naar gemeenten	Rijk

2.12 Landelijke inkoopafspraken

Verantwoordelijken: VNG, VWS, TransitieBureau Wmo

Bij de ondersteuning aan mensen met een zintuiglijke beperking, waaronder de doventolk in de leefsituatie, gaat het om specifieke ondersteuning. Ondersteuning waarvoor geldt dat er een gering aantal cliënten gebruik van maakt, er een beperkt aantal aanbieders voor is en de inhoud van het aanbod zeer specialistisch is. Daarom werkt de VNG in afstemming met het ministerie van VWS aan de totstandkoming van de landelijke inkoopafspraken voor de specialistische ondersteuning van mensen met een zintuiglijke beperking.

Het resultaat van de landelijk inkoopafspraken kent de vorm van een 'raamovereenkomst' tussen gemeenten en aanbieders van specialistische begeleiding, voor mensen met een zintuiglijke beperking. De raamovereenkomst gaat over de inhoud van de ondersteuning en de afgesproken

¹⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 33 841, nr. 21.

werkwijze tussen de gemeenten en aanbieders. Binnen de kaders van deze raamovereenkomst kunnen individuele regionale samenwerkingsverbanden of individuele gemeenten de zorg ‘afroepen’ overeenkomstig de in de overeenkomst gestelde voorwaarden. De VNG zal voor dit doel een landelijk ‘coördinatiebureau’ opzetten.

Vanuit dit bureau worden contracten/raamovereenkomsten afgesloten met de landelijke aanbieders namens alle gemeenten en zal de monitoring, het beheer en het contractmanagement verzorgen. Hierbij wordt aangesloten bij de landelijke inkoopafspraken voor de specialistische jeugdzorg. Planning landelijke inkoopafspraken ZG-begeleiding en doventolkzorg in de leefsituatie:

Periode	Mijlpaal	Verantwoordelijke
Gerealiseerd in augustus 2013 – januari 2014	Uitwerken van de beoogde landelijke afspraken en voorbereiden van het contracteringsproces	VNG, VWS
Januari 2014 – mei 2014	Doorlopen van het contracteringsproces	VNG, VWS
Mei 2014	Besluitvorming commissie Gezondheid en Welzijn VNG over de raamovereenkomst	VNG
Mei 2014	Afsluiten contracten over landelijke inkoopvoorwaarden	VNG
Juli 2014 – december 2014	Implementatie van de gemaakte afspraken	VNG, VWS

Doventolkzorg in de leefsituatie

In de periode december 2013 – februari 2014 heeft de VNG in afstemming met het ministerie van VWS een korte verkenning uitgevoerd om te bepalen in welke vorm, landelijke afspraken voor de doventolk voor de Wmo 2015 mogelijk zijn. Op 16 februari 2014 heeft de VNG-commissie Gezondheid en Welzijn naar aanleiding van de verkenning het volgende besloten:

1. Een landelijke regeling voor de Doventolk onder te brengen bij de VNG (landelijke coördinatie) namens alle gemeenten.
2. Een landelijke toegang te organiseren voor de Doventolk in de Wmo 2015 vergelijkbaar met de huidige situatie.
3. Aan de ledenvergadering in juni voor te stellen een bedrag van € 7 mln af te zonderen van het macrobudget Sociaal deelfonds voor het uitvoeren van de landelijke regeling Doventolk in de Wmo 2015.

Op dit moment is de VNG, in afstemming met het ministerie van VWS, bezig met de verdere uitwerking hiervan. Hierbij wordt getracht zo veel mogelijk aan te sluiten bij de manier waarop de doventolk in de leefsituatie op dit moment, naar tevredenheid van de gebruikers, door Zorgkantoor Menzis (namens alle zorgkantoren) wordt uitgevoerd. Daarnaast wordt er in afstemming met het ministerie van SZW een verkenning gedaan naar het eventuele samenvoegen van de doventolk in de werksituatie, waar gemeenten straks op basis van de Participatiewet verantwoordelijk voor worden.

Gemeenten, belangenorganisaties voor doven, slechthorenden, aanbieders en de beroepsverenigingen zijn vertegenwoordigd in de klankbordgroep. Zij worden nauw betrokken wordt bij de totstandkoming van de landelijke inkoopafspraken voor zowel de begeleiding als de doventolk.

2.13

Hulp op afstand

Verantwoordelijken: gemeenten, VWS

Voor mensen die eenzaam zijn of levensproblemen hebben is anonieme hulp op afstand beschikbaar. Momenteel wordt deze dienstverlening geboden door Sensor en vergelijkbare organisaties in Amsterdam en Utrecht (13 organisaties op 27 locaties in het land) die grotendeels bekostigd worden door de provincies en de G4. Het ministerie van VWS subsidieert de overkoepelende vereniging 'Sensor Nederland'. Het wetsvoorstel Wmo 2015 regelt dat de financiële en bestuurlijke verantwoordelijkheid voor hulp op afstand bij gemeenten wordt gelegd.

Vanwege het anonieme karakter is het niet mogelijk om het gebruik van deze dienst door te berekenen aan gemeenten waar de gebruikers gevestigd zijn. Daarom - en om een landelijke dekking te kunnen garanderen - is voor dit onderwerp gemeentelijke samenwerking nodig. VWS verleent in 2014 subsidie voor de transitie van zelfstandige regionale sensororganisaties tot één organisatie die voor de gemeenten de uitvoering kan verzorgen¹⁶.

Naast anonieme hulp op afstand is er meer mogelijk om eenzaamheid en de gevolgen daarvan te adresseren. Met een landelijk actieprogramma van VWS, VNG en de Coalitie Erbij (samenwerkingsverband van vrijwilligersorganisaties) wordt structurele aandacht voor eenzaamheidsproblematiek en een sterkere lokale infrastructuur bevorderd. Hiermee wordt tevens uitvoering gegeven aan de motie Keijzer¹⁷.

¹⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2012 – 2013, 32 620, nr. 87.

¹⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013 – 2014, 33 750 XVI, nr. 32.

3 Transformatieagenda Wmo

Mensen krijgen met de 'Wmo 2015' een andere en meer betrokken rol. De burger kan op het lokale niveau meedoen en meedenken, al dan niet met (cliënt)ondersteuning. In gesprek met de burger en zijn netwerk kunnen gemeenten komen tot betere ondersteuning die ook betaalbaar blijft. Daarvoor is het belangrijk om in een coalitieaanpak als betrokken partijen samen op zoek te gaan naar een verbeterde aanpak en vernieuwende vormen van ondersteuning. Dit geldt niet alleen voor 'de Wmo 2015', maar voor de totale langdurige zorg en het sociaal domein. Het uitgangspunt hierbij is dat iedere systeemverandering apart aandacht en zorgvuldigheid verdient, maar dat ook de samenhang tussen de verschillende hervormingen winst kan opleveren.

Een omslag in denken en doen is de transformatie die gemeenten samen met hun burgers, aanbieders en partijen zoals zorgverzekeraars, zullen moeten vormgeven. Dit gaat niet vanzelf en vraagt continue aandacht. De afgelopen jaren is hiermee onder andere ervaring op gedaan vanuit programma's als De Kanteling en Welzijn Nieuwe Stijl.

De koepels van aanbieders; VGN, Actiz, GGZ Nederland, de RIBW-Alliantie, de MO-groep, de Federatie Opvang, BTN en de koepels voor kleine zorgorganisaties organiseren activiteiten richting hun achterban om hen bij de transitie en transformatie te ondersteunen. Hetzelfde geldt voor de gezamenlijke cliëntorganisaties. Zij hebben het programma 'Aandacht voor Iedereen' opgezet waarmee zij lokale cliënt- en patiëntorganisaties of vertegenwoordigers toerusten voor de Wmo 2015. Daarbinnen is ook aandacht voor vertegenwoordiging van nieuwe cliëntgroepen en burgerparticipatie op lokaal niveau. VWS ondersteunt zowel de koepels van aanbieders als de cliëntorganisaties bij hun projecten/programma's. Zie bijlage I voor een overzicht hiervan.

3.1 Organisatie van de ondersteuning

TransitieBureau Wmo

Het TransitieBureau Wmo bestaat uit medewerkers van het ministerie van VWS en de VNG en vertegenwoordigers van gemeenten. Het TransitieBureau faciliteert sinds 2011 gemeenten, aanbieders en cliëntorganisaties - en daarmee het lokale en regionale proces - met informatie, voorbeelden, handreikingen, presentaties en ondersteuning, zodat de decentralisatie van de AWBZ naar de Wmo 2015 goed verloopt.

Daarnaast is het TransitieBureau Wmo (samen met het TransitieBureau Jeugd) vanaf 2014 met het bieden van ondersteuning op maat vanuit het nieuwe "ondersteuningsteam decentralisaties", om gemeenten gericht bij knelpunten in het sociaal domein te ondersteunen. Als het gaat om langdurige zorg zorgt het TransitieBureau Wmo voor afstemming met het programma 'In voor Zorg & Ondersteuning!'.

Samenwerking sociaal domein

Het TransitieBureau Wmo werkt op relevante onderdelen van de transitie samen met het TransitieBureau Jeugd; over de overgang van jeugdigen vanaf 18 jaar, met de Participatiewet; handreiking met mogelijkheden voor het combineren van arbeidsmatige dagbesteding en beschermt werk, met het ondersteuningstraject vanuit Passend Onderwijs; factsheet over zorg en ondersteuning in het onderwijs en met het ondersteuningstraject vanuit BZK; ondersteunen van samenwerking tussen gemeenten.

Het ministerie van BZK coördineert de samenhang en samenwerking op de decentralisaties naar het sociaal domein. Het gaat dan om samenwerking op gemeenschappelijke thema's richting gemeenten zoals, opdrachtgeverschap, toegang, professionalisering, ICT, communicatie en het ophalen en verspreiden van kennis.

Transitievolsysteem Wmo

Om de voortgang van de transitie te meten en passende ondersteuning te kunnen bieden, heeft het Transitiebureau Wmo een 'transitievolsysteem' ontwikkeld. Dit systeem geeft op basis van de cruciale stappen uit het stappenplan inzicht in de voortgang van de transitie bij gemeenten. Gemeenten houden hun voortgang bij in een online vragensysteem. VWS en de VNG hebben afgesproken dat het invullen hiervan niet vrijblijvend is. In 2014 wordt de tussenstand op vier momenten op een rij gezet (februari, mei, september en november). Dit biedt gemeenten inzicht in hun voorbereidingen (zelf-evaluatie) en maakt inzichtelijk waar nog extra ondersteuning nodig is.

Aanvullend hierop zijn er in het land 'ogen en oren' bij gemeenten, aanbieders en cliëntorganisaties georganiseerd. Periodiek vinden er met deze vertegenwoordigers vanuit de verschillende organisaties, bijeenkomsten en risicoanalyses plaats om de signalen uit het land te bespreken. Deze informatie geeft een beeld van de stand van de voorbereiding en biedt input voor de activiteiten van het Transitiebureau Wmo, voor de betreffende partijen en voor de (samenwerkende) gemeente(n). Op basis van deze signalen biedt het Transitiebureau Wmo waar nodig ondersteuning op maat, via het ondersteuningsteam decentralisaties, om knelpunten op te lossen.

3.2 Ondersteuning

In het vorige hoofdstuk zijn de randvoorwaarden voor de transitie genoemd en is aangegeven op welke manier het Transitiebureau Wmo de betrokken partijen hierbij ondersteunt, o.a. bij het overgangstraject en de informatievoorziening. Dit zijn tevens de onderwerpen die in het 'stappenplan Wmo 2015' zijn verwerkt en door gemeenten en de overige betrokken partijen als prioriteiten zijn benoemd. In brede zin gaat het om onderwerpen als het organiseren van de toegang, opdrachtgeverschap, informele zorg en ondersteuning en vervoer. Dit zijn onderwerpen die enerzijds gaan over het tijdig op orde hebben van de benodigde infrastructuur om de transitie naar de Wmo 2015 mogelijk te maken en anderzijds waar het kan een verbeterde aanpak, vernieuwing of transformatie voor de lange termijn te bewerkstelligen. Het Transitiebureau Wmo, en VWS en de VNG afzonderlijk, ondersteunen gemeenten, aanbieders en cliëntorganisaties ook op deze gebieden. Daarnaast dragen ook andere partijen hieraan bij, zoals de kennisinstituten. Bijvoorbeeld als het gaat om het stimuleren van burgerparticipatie via het kennisprogramma 'Cliëntenparticipatie' en het project 'Buurt en dorpskracht' van Movisie. Daarnaast wordt er ondersteuning geboden bij de ontwikkeling van het AMHK naar het gemeentelijk domein.

Toegang tot de Wmo 2015

Gemeenten hebben beleidsruimte voor wat betreft de inrichting van de toegang tot de Wmo 2015. Het Transitiebureau ondersteunt bij het vertalen van landelijke ontwikkelingen en faciliteert dat gemeenten van elkaars ervaringen kunnen leren. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het vormgeven van een sociaal wijkteam of het gebruiken van ICT-ondersteuning bij de toegang.

Onderwerp	Product	Datum gereed
■ Gemeenten ondersteunen bij de inrichting van de toegang tot de Wmo	Handreiking gerealiseerd	Gerealiseerd
■ Sociale wijkteams	Handreiking gemeenten en	Gerealiseerd

Onderwerp	Product	Datum gereed
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Burgerkracht in de Wijk 	TransitieBureau: 'Sociale Wijkteams in Ontwikkeling' Paper "Burgerkracht in de wijk, sociale wijkteams en de lokalisering van de verzorgingsstaat" Meerjarenprogramma van integraal werken in de wijk, o.l.v. gemeenten	Gerealiseerd Voorjaar 2014
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondersteunen, ontwikkelen, onderzoek en onderwijs integraal werken in de wijk (sociaal wijkteam) 	Trainingen voor gespreksvoerders en vertaling naar opleidingen voor nieuwe professionals, vanuit de Wmo-werkplaatsen	Doorlopend
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Professionalisering van de gespreksvoerders en andere betrokken medewerkers 	Landelijke afspraken, werkgroep gemeenten, CIZ, VWS en VNG	Voorjaar 2014
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ondersteuning voor gemeenten bij het vormgeven van het overgangstraject 	Handreiking signalering en coördinatie – specifieke cliëntgroepen Handreiking gerealiseerd Vervolg op basis van Wmo 2015 In overleg met Alzheimer Nederland verspreiden van goede voorbeelden over dagactiviteiten voor mensen met dementie.	Voorjaar 2014 2 ^o kwartaal 2014
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proeftuinen HLZ VWS 	13 initiatieven van gemeenten, CIZ, aanbieders, zorgverzekeraars en overige partijen in 2014 ondersteunen bij de voorbereiding op 2015. Voorbeelden verspreiden naar alle gemeenten.	Vanaf december 2013
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Doorontwikkeling van Eigen kracht ICT instrumenten 	Handreiking digitale informele zorgdiensten	Gerealiseerd in januari 2014
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gemeenten ondersteunen bij het inrichten van 3D-toegang 	Praktijkvoorbeelden van integrale toegang met jeugd en werk&inkomen ophalen en verspreiden onder gemeenten.	Doorlopend
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aandacht voor aanpak misbruik en oneigenlijk gebruik 	Handreiking/factsheet voor gemeenten	2 ^o kwartaal 2014

Sturing en opdrachtgeverschap van gemeenten

Een belangrijk onderdeel voor gemeenten is de invulling van hun rol als opdrachtgever. Dit betekent zowel het organiseren van een tijdig proces met aanbieders als het formuleren van vernieuwing of een andere aanpak. Het TransitieBureau Wmo ondersteunt gemeenten en aanbieders bij deze taak. Dit gebeurt zoveel mogelijk samen met het Transitiebureau Jeugd.

Onderwerp	Product	Datum gereed
<ul style="list-style-type: none"> Ondersteuning van gemeenten en aanbieders bij de inrichting van de bekostigings- en verantwoordingsmodellen. O.a. aandacht voor verminderen van administratie lasten. (samenwerking directeuren sociale pijler bij gemeenten en aanbieders). 	Handreiking inrichting en bekostiging sociale wijkteams	Gerealiseerd in september 2013
	Handreiking bekostiging	Gerealiseerd in oktober 2013
	Handreiking inkoop 2 ^{de} lijn	Gerealiseerd in november 2013
	Handreiking verantwoording	April 2014
<ul style="list-style-type: none"> Ondersteuning voor sturing op outcome, kwaliteit en prestaties. 	Handreiking sturen op uitkomsten	Gerealiseerd in december 2013
	Inventarisatie effectmeting instrumenten	Gerealiseerd in Februari 2014
<ul style="list-style-type: none"> Ondersteuning op het gebied van mededinging, aanbesteden en BTW vraagstukken (uitgangspunt is continuïteit; elementen waarvoor vrijstelling btw bestond, ook v.a. 2015 van btw heffing worden uitgezonderd.) 	Informatiekaart Dit wordt de komende tijd verder vormgegeven in samenspraak met betrokkenen in het veld.	Voorjaar 2014
<ul style="list-style-type: none"> Inzicht in producten en tarieven. 	Handreiking gemeenten samen met het TransitieBureau Wmo	April 2014
<ul style="list-style-type: none"> Update handreiking opdrachtgeverschap met belangrijke thema's uit de Wmo 2015, o.a. hulp bij het huishouden en arbeidsmarkt en aandacht voor specifieke cliëntgroepen. 	Handreiking	Voorjaar 2014
<ul style="list-style-type: none"> Project integrale bekostiging vrouwenopvang: verminderen administratieve lasten uitvoeringsorganisaties en optimaliseren aansturing gemeenten 	Publicatie soorten arrangementen, sturingsmodellen voor gemeenten en verantwoordingseisen	April 2014- december 2014
<ul style="list-style-type: none"> Praktijkdagen voor gemeentelijke beleidsmedewerkers, inkopers en financials (met aanbieders) om kennis te verspreiden, ondersteuning te bieden en om deze groepen met elkaar in verbinding te brengen (samenwerking BZK, VWS, SZW en VNG). 	Masterclasses	Voorjaar 2014
<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkeling landelijke inkoopafspraken specialistische 	Raamovereenkomsten en centraal inkooppunt.	Eerste kwartaal 2014

begeleiding ZG en voor de doventolk in de leefsituatie (in lijn met landelijke inkoopafspraken specialistische jeugdzorg).

Informele zorg en ondersteuning

De rol van de informele ondersteuning en zorg zal komende tijd nog belangrijker worden en verder moeten worden versterkt. Bevorderen van innovatie en het verspreiden van goede voorbeelden zal daarin worden meegenomen. De vrijwilligers- en mantelzorgorganisaties, zoals MEZZO, NOV en het expertisecentrum mantelzorg, zullen daarin een belangrijke rol vervullen. Ook met de andere departementen wordt eraan dit onderwerp gewerkt. Onder andere met het ministerie van SZW aan het onderwerp arbeid en zorg, het ministerie van OCW aan de (beroeps)opleidingen en het ministerie van BZK voor knelpunten in wet- en regelgeving en uitvoering.

Onderwerp	Product	Datum gereed
<ul style="list-style-type: none"> Realiseren van een gezamenlijke, elkaar versterkende inzet van partijen in de ondersteunings- en zorgketen 	<p>Agenda informele zorg en ondersteuning.</p> <p>Dit wordt opgesteld door: VWS, VNG, ZN, organisaties voor vrijwilligers en mantelzorgers, aanbieders en organisaties van professionals.</p>	Gerealiseerd in oktober 2013
<ul style="list-style-type: none"> Informereren van burgers op het gebied van zelfredzaamheid, informele zorg en professionele ondersteuning 	Digitale wegwijzer Regelhulp uitgebreid met een functionaliteit lokale informatie over informele zorg	Gerealiseerd in november 2013
<ul style="list-style-type: none"> Voorzien in ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers en het realiseren van zorg (rugdekking) voor hun naasten 	<p>Handreiking respijtzorg (incl. kortdurend verblijf) i.o.m. Expertisecentrum Mantelzorg, aanbieders en cliëntorganisaties.</p> <p>Vervolg handreiking respijtzorg met praktische tools.</p> <p>Digitale tool op website VNG t.b.v. de realisatie door gemeenten van tijdelijke mantelzorgwoningen</p> <p>VWS en VNG passen de basisfuncties lokale ondersteuning vrijwilligerswerk en mantelzorg aan de hervorming langdurige zorg aan</p>	<p>Gerealiseerd in November 2013</p> <p>Tweede kwartaal 2014</p> <p>Eerste kwartaal 2014</p> <p>Zomer 2014</p>
<ul style="list-style-type: none"> Gemeenten dienen zorg te dragen voor een blijk van waardering aan mantelzorgers en de wijze van verstrekking bij verordening vast te leggen 	Handreiking van VWS, VNG en Mezzo over de wijze waarop de waardering door gemeenten kan worden vormgegeven.	April 2014
<ul style="list-style-type: none"> Verder instrueren van 	Actieplan scholing (aandacht voor	Voorjaar 2014

professionals op het gebied van mantelzorg	mantelzorg in opleidingen en nascholing)	
<ul style="list-style-type: none"> Combinatie mantelzorg en werk ondersteunen 	Start van project werk en mantelzorg	Begin 2014

Vervoer

Gemeenten worden vanaf 2015 ook verantwoordelijk voor het vervoer van en naar de dagbesteding. In samenhang met andere vervoersstromen zullen zij een efficiëncyslag maken en op zoek gaan naar vernieuwing en een verbeterde aanpak. Het TransitieBureau Wmo ondersteunt hen hierbij.

Onderwerp	Product	Datum gereed
<ul style="list-style-type: none"> Gemeenten ondersteunen in de relevante keuzes die ze samen met de sector (instellingen en vervoerders) moeten maken. 	Handreiking	Gerealiseerd in november 2013
<ul style="list-style-type: none"> Belanghebbenden informeren over de scope van de decentralisatie zodat zij weten welke taken en middelen wanneer overgaan naar de gemeenten 	Factsheet met de meest recente informatie	Gerealiseerd in december 2013
<ul style="list-style-type: none"> Ondersteuning van een gestructureerde dialoog met alle stakeholders en uitwisseling best practices 	Regionale sessies waarin o.b.v. de handreiking de transitie en transformatie worden uitgewerkt	Begin 2014

Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK)

Gemeenten worden verantwoordelijk om op bovenlokaal niveau een Advies- en Meldpunt Huiselijk Geweld en Kindermishandeling (AMHK) te organiseren. In het AMHK worden het huidige Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en Steunpunt Huiselijk Geweld (SHG) geïntegreerd.

Het doel van de integratie is een betere samenhang in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het AMHK vormt straks zowel een onderdeel van de jeugdketen als van de aanpak van geweld in huiselijke kring jegens volwassenen. Het AMHK wordt via het wetsvoorstel voor de Jeugdwet opgenomen in de Wmo 2015. Daarbij is opgenomen dat gemeenten bij het inrichten van het AMHK aandacht voor de samenhang met de jeugdketen moeten hebben.

Voor de ondersteuning van gemeenten en veldpartijen voor het inrichten van het AMHK voert de VNG samen met VWS een ondersteuningsprogramma uit. Dit programma is ontwikkeld op basis van een uitvraag van de ondersteuningsbehoefte van gemeenten en betrokken partijen.

Onderwerp	Product	Datum gereed
<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelingsvraag 	Ontwikkeling scenario's/modellen	Gerealiseerd in november 2013
	Handelingsprotocol	juli 2014
	Landelijke afspraken	Oktober 2014

	Een landelijk gratis telefoonnummer voor melden en advies over huiselijk geweld en kindermishandeling	2015
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ondersteuningsvraag 	Informatieoverdracht door middel van factsheets, website, nieuwsbrief, bovenregionale conferenties, regionale versnellingsconferenties	Doorlopend

Bijlage I: projecten van koepels van aanbieders en programma 'Aandacht voor iedereen'

1. Programma 'Aandacht voor iedereen'

Het programma 'Aandacht voor iedereen' is een programma van de gezamenlijke cliëntorganisaties. Dit zijn: CG-Raad, CSO, Koepel Wmo-raden, LPGGz, Mezzo, NPCF, Oogvereniging, Per Saldo, Platform VG, VCP en Zorgbelang Nederland.

In het programma 'Aandacht voor iedereen' krijgen Wmo-raden en lokale en regionale belangenorganisaties, maar ook cliëntenraden AWBZ en Wwb-clieñtenraden informatie en advies van de landelijke patiënten-, gehandicapten- en ouderenorganisaties en de koepel van Wmo-raden. Zo kunnen zij een stevige gesprekspartner zijn voor gemeenten en zorg- en welzijnsaanbieders bij de transitie van de AWBZ-begeleiding naar de Wmo. Het programma loopt sinds 2012 en duurt nog tot en met 2015.

Het programma bestaat uit twee lijnen:

- Programmalijn 1: toerusting van Wmo-raden en regionale en lokale belangenbehartigers.
- Programmalijn 2: signalering en monitoring/raadpleging vanuit cliëntenperspectief.

De volgende activiteiten worden door AVI georganiseerd:

- **Bijeenkomsten**
Door het hele land worden meer dan 500 bijeenkomsten georganiseerd. Belangenbehartigers en Wmo-raden worden inhoudelijk bijgepraat over de transitie. Ook komen er bijeenkomsten rond specifieke thema's als inkoop en extramurale begeleiding. De bijeenkomsten worden zo opgezet dat er ruimte is voor uitwisseling, het delen van ervaringen en het benutten van elkaars inzichten. Vanuit het programma worden ook 'Kijken door de ogen van.....'-gesprekken georganiseerd waarin cliënten spreken met wethouders en projectleiders om hen kennis te laten maken met de wereld van mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben.
- **Procesbegeleiding**
Belangenbehartigers en Wmo-raden krijgen hulp bij het in kaart brengen van de wensen en behoeften van cliënten. Ook wordt advies gegeven over zorginkoop en de Wmo-beleidscyclus. Bij alle advies en ondersteuning is de lokale situatie leidend. De procesbegeleiding moet ertoe leiden dat betrokkenen op een constructieve manier in gesprek kunnen gaan met gemeenten en zorg- en welzijnsaanbieders.
- **Informatievoorziening**
Regelmatig verschijnt er een nieuwsbrief met nieuws over de transitie, effectieve methodieken en interessante voorbeelden van extramurale begeleiding. Ook worden er zes hand-outs gemaakt, met achtergrondinformatie en praktische tips en trucs voor lokale en regionale belangenbehartigers en leden van Wmo-raden.
- **Raadpleging 'Zorg naar gemeenten'**
Het programma brengt de gevolgen van de transitie voor cliënten in beeld via een (niet-representatieve) raadpleging. De resultaten van de raadpleging zijn van belang voor het

programma Aandacht voor iedereen, maar ook voor individuele gemeenten. Daarnaast vindt verdiepend onderzoek plaats bij een panel van mensen die zorg en ondersteuning ontvangen. Tevens wordt een aantal keer per jaar samen met Wmo-raden en belangenbehartigers geëvalueerd hoe het staat met de uitvoering van de transitie in hun gemeenten.

2. Projecten koepels van aanbieders

Om aanbieders voor te bereiden op de transitie en transformatie naar de Wmo, zijn de koepels van aanbieders sinds 2012 aan de slag met activiteiten om hen hierin te ondersteunen. Het gaat daarbij om de volgende koepels:

- Vereniging Gehandicapten Nederland
- Geestelijke Gezondheidszorg Nederland en de RIBW Alliantie
- MO-groep
- Federatie Opvang
- Actiz
- Branchevereniging Thuis Nederland
- Koepels van kleine zorgaanbieders, zoals zorgboeren.

Tot en met 2015 worden er verschillende ondersteuningsactiviteiten door hen opgepakt, zoals:

- **Bijeenkomsten**
Informeren van aanbieders over de Wmo, de transitie, en de gevolgen voor aanbieders. Naast voorlichting ook aandacht voor vernieuwingsmogelijkheden.
- **Korte voorlichtingsfilms**
De cliënt en de zorg en ondersteuning die zij nu gebruiken in beeld, om gemeenten te informeren over de ondersteuningsbehoefte van mensen en de mogelijkheden tot vernieuwing.
- **Factsheets, handreikingen, goede voorbeelden**
Het maken van ondersteuningsinstrumenten over o.a. opdrachtgeverschap van gemeenten, samenwerking tussen aanbieders en vernieuwing op het snijvlak van zorg en welzijn. Hiervoor wordt o.a. de basisinformatie vanuit het Transitiebureau Wmo gebruikt, om sector specifiek te maken. De koepels van aanbieders kijken samen met het Transitiebureau hoe de voorbeelden die nu al bij aanbieders bekend zijn, breder kunnen worden verspreid.
- **Signaleringen/uitvraag ('ogen en oren')**
De koepels van aanbieders volgen de voortgang van de transitie bij hun leden. Dit gebeurt door een periodieke uitvraag en door het organiseren van terugkerende risicoanalyses.

